

P. n. dr. Karel Podgornik Via Codelli
GORIZIA

GOSPODARSKI VESTNIK

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU

Št. 7. V Gorici, dne 1. julija 1926. - Gorizia, 1 luglio 1926. Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10 lir letno. - Posamezna številka po 1 liro. - Esce ogni mese.

Izdaja:
ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se nahajata v Gorici, via S. Giovanni 6./I. na dvorišču.

Vsebina 7. številke 1926.

<i>Furlan Janko</i> : Razmišljajmo!	125	SVILOGOJSTVO:	
ZADRUŽNISTVO:		<i>G. F.</i> : Ne zabite na murve!	137
<i>G. F.</i> : Peti redni občni zbor Zadružne zveze v Trstu	126	VRTNARSTVO IN CVETLIČARSTVO:	
ZIVINOREJA:		—r—n: Nagelj	138
Uredništvo: Koliko naj stane cepljenje proti rdečici prasičev?	127	—r—n: Gnojimo špagljem	139
<i>Dr. G. I.</i> : Prva pomoč v hlevu (dalje)	128	* * *: Zatiranje poljev	139
<i>Živinozdravnik Gerbic Josp.</i> : Bolezni na siskih pri govedu	129	DAVKI IN PRISTOJBINE:	
<i>Živnoredski nadzornik Klavžar Milton</i> : Za napredek živinoreje na Goriškem	130	<i>Gorkič France</i> : Ugodnost, ki jo le malo kdo pozna	139
* * *: Kdaj začni krmiti novo seno?	131	GOSPODARSKI KOLEDAR:	
MLEKARSTVO:		Julij	140
<i>Ing. Podgornik Anton</i> : Pinja »Astra« (s sliko)	131	VPRAŠANJA IN ODGOVORI:	
ČEBELARSTVO:		46. Kdo je dolžan poravnati bolniške stroške za reveže?	141
—r—n: Deset zapovedi za čebelarja začetnika	132	47. Kedaj bodo izplačane vloge pri bivši avstrijski poštni hranilnici?	142
* * *: Obvestila	132	48. Ali je dovoljen uvoz sira iz Italije v Jugoslavijo in Nemško Avstrijo?	142
VINOGRADNISTVO:		49. Kje se dobijo bergamoški ovni?	142
* * *: O zakotnih poganjkih na trtah	133	50. Ali naj pinciram breskve v drugič?	142
KLETARSTVO:		51. Ali naj pinciram štiriletne češplje?	142
<i>Ušaj Just</i> : Ravnanje z vinom poleti	133	52. Ali se moram ravnati po novem zakonu o spuščevalnicah bikov?	142
SADJARSTVO:		TRŽNE CENE:	143
<i>Štrekelj Josip</i> : Rije in pršice na sadnem drevju	134	GOSPODARSKI DROBIŽ:	143
POLJEDELSTVO:		NOVE KNJIGE:	144
<i>Ing. Čok Andrej</i> : O umetnih gnojilih (dalje)	135	<i>Listnica uprave</i> :	144
<i>Ing. Podgornik Anton</i> : Gnojenje in kolož barjenje	136		

Zamudni naročniki poravnajte takoj naročnino za „Gospodarski vestnik“! — Širite in priporočajte naš list!

Knjigarna-papirnica

J. Š t o k a - T r s t

Via Milano 37 - zraven kavarne „Roma“,

ima v zalogi vse novejše slovenske knjige. Velika izbira vsakovrstnega papirja, šolskih in pisarniških potrebščin

Na drobno!

Na debelo!

Tvrdba „VINOAGRARIA“

v GORICI, Piazza della Vittoria (Travnik) šte. 4.
prodaja

Quassia-trske (najboljše in najcenejše sredstvo za pokončevanje listnih uši na breskvah), svinčeni arzenijat (najboljše sredstvo za zatiranje grozdnih in sadnih moljev), gumijeve trakce za cepljenje trt, cepilne nože znamke «Kunde», razna semena, orodja in čebelne panje ter druge potrebščine za sadjarje, vtrnarje, vinogradnike, živinorejce in kletarje. Posebnost: Mali in veliki posnemalniki za mleko, dunajske škropilnice za trte s pumpo od zunaj. **Blago zajamčeno dobre kakovost. - Cene konkurenčne.**

Lastnik: **JUST UŠAJ**, enotehnik in agronom.

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sla najgolovejši zavarovalnici proti požaru, strelj,
~~~~~ in vsem drugim nezgodam. ~~~~~

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
H R O V A T I N K S I S T

v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

V GORICI, PIAZZA DE AMICIS
(prej Koren) šte. 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5⁰/₀, večje in na daljšo odpoved vezane vloge, po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

Kmetje!

Tržaška kmetijska družba v Trstu, Via Torre bianca 19 ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Kmetijsko društvo v Gorici, Via Carducci 6, drugo dvorišče, ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 7,

V Gorici, dne 1. julija 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno

10 lir. — Posamezna številka 1 lro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.

::: Giovanni šte. 6., I. nadstr. :::

== Ponatis je dovoljen s popolno navedbo vira. ==

Furlan Janko:

RAZMIŠLJAJMO!

Na jasnem smo, da je kmetovanje temeljno pridobitveno delo, ker je v ve-kovečnem naravnem zakonu prva človekova potreba kruh, ki nam ga nudi zemlja s kmetovalčevim sodelovanjem. Iz te resnice izhaja druga resnica, da se omalovaževanje in preziranje tega stanu ali celo sovražstvo do njega zelo maščuje. Celo površni opazovalec danes to lahko ugotovi, danes, ko ni ravnovesja v gospodarstvu, še manj pa v kulturi. Zato smo došli do edino pravega zaključka: kakor imata obrt in trgovina svojo kulturo, tako in še več jo imej tudi kmetovanje.

Zmota je bila in je še, če se misli, da je prezir do tega stanu v prid višjim socialnim slojem. Narobe: neprecenljiva škoda je za celotno človeško družbo, ako in dokler kmetovanje ne uživa onega negovanja, spoštovanja in vsestranske podpore, ki mu po važnosti pritičejo. Zato moramo dati slovo današnji duševnosti, ki vpliva družabno razdiralno in ji dati drugo vsebino, ki nas usposobi za pravilno razumevanje naših nalog in bo delovala blagodejno in vzravnavaajoče.

Sodobno gospodarstvo se je povzpelo zelo visoko in ne sloni več toliko na ročnih (tehničnih) spretnostih, kolikor na prirodoslovnih in gospodarskih vedah. Kakor so narodi starih časov ustvarjati le z izkustvi, tako so danes gonilna sila celotnega gospodarstva (moderno kmetijstvo, industrija, trgovina) prirodoslovne vede, na katerih postaja tehnično delovanje spretniješe. Današnji tehnik ne uporablja le ročnih sposobnosti, on mora poznati prirodne sile. Kako naj bi bili prišli n. pr. do parnega stroja, ako bi ne bili

znanstveniki prej dognali in preračunali moči vodne pare! Kolikor so znanstveniki pridobili, za toliko se je gospodarstvo spopolnjevalo, osvojivši si izume. Kdor ni stopal sporedno s časom, je gospodarsko in kulturno zaostajal. Tako je bilo s kmetovalcem, katerega so višji sloji zapostavljali in smatrali za manj vredno bitje ali bolje: za živinče.

Danes imamo tedaj tako zvano znanstveno racionalno (umno, razumno) delovanje, ki sloni na novejših prirodoslovnih vedah iz 18. stoletja, ki nas je obogatilo z izumi: dobili smo parni stroj, ki goni železnico in parnike, pojavil se je brzojav, telefon itd. Vse to je povzročilo preobrat v tehniki in jo pognalo iz izkustva v znanstveno zasnovano in izvedeno delovanje.

Zadnje čase si je tudi kmetijstvo usvojilo te izume. Tudi zemljo obdeluje stroj, ki pa se uveljavlja le na obširnih zemljiščih in ponuja ugodnosti le velikim zemljiškim posestnikom. Ker pa vsak izum, vsak napredek izvira iz skupnosti ročnega in možganskega dela v prošlosti in sedanjosti, smo uverjeni, da mora biti teh ugodnosti deležna tudi najnižja plast družbe. To pa bo mogoče edino z resnično kmetijsko kulturo. V to smer torej delujmo! To vprašanje načnimo, semkaj pritegnimo posebno mladino, ki je poklicana sprejeti z boljšim razumevanjem vajeji bodočnosti.

Zasukajmo svoje delovanje v smer sodobnih in še bolj bodočih zahtev in v prilog onemu, ki ni bil deležen kulture v skladu s svojimi poklicnimi potrebami! In kdo je v to poklican? O tem pa prihodnjic.

Zadružništvo.

G. F.:

V. REDNI OBČNI ZBOR ZADRUŽNE ZVEZE V TRSTU.

V četrtek, dne 24. junija 1926 je imela naša največja zadružna organizacija Zadružna zveza v Trstu, svoj V. redni občni zbor, ki se je vršil ob skoro popolni udeležbi udruženih članic. Iz podanih poročil je občni zbor prišel do prepričanja, da se Zadružna zveza nad vse pričakovano dobro razvija in da dobiva vedno več upoštevanja pri vseh slojih našega ljudstva. A ne le med lastnim narodom, tudi med tujci, posebno pri tujih denarnih zavodih, se ugled in uvaževanje Zadružne zveze od dneva do dneva dviga. Naj bi se ta razmah nadaljeval v kar največjo korist našega ljudstva.

Zadružna zveza je štela z dnem 31. decembra 1925 vsega skupaj 136 članic, od katerih je delovalo 62 v puljski, 46 v tržaški, 20 v videmski in 8 v reški pokrajini.

Po svojem smotru in obratu se včlanjene zadruge delijo v sledeče vrste: 88 denarnih, 34 konsumnih, 8 mlekarških, 1 vinorejska, 1 stanovanjska, 1 mlinarska zadruha in 3, ki se pečajo z drugimi posli.

Revizijska pravica je bila priznana Zadružni zvezi oktobra 1921. Dolžnosti, ki izvirajo iz te pravice, se je Zadružna zveza vedno dobro zavedala. Skrbela je, da zadružni revizor točno, vestno in nepristransko vrši svojo nalogo. In ravno po tem strogega nadzorovanja po revizorju je dosegla, da so danes postavljene na dobro in zdravo podlago tudi one članice, ki so med vojno hudo trpele in ki so skoro že obupale nad svojo rešitvijo. V tem oziru je delovanje Zveze res uzorno in zasluži vso pohvalo. Ob pravem času izrečena stroga in odločna beseda spravi stvar skoro vsakokrat v pravi tir.

Od 1. januarja do 31. decembra 1925 je Zadružna zveza izvršila 85 rednih revizij.

Ako je promet merodajen za ugotovitev stanja in napredovanja kake zadružne organizacije, potem moramo reči, da more biti ta ugotovitev za našo Zadružno zvezo nad vse častna. Iz najskromnejših početkov, napravljenih v najhujših časih in pod najtežavnejšimi razmerami, se je snovanje naše organizacije širilo in večalo. Danes nam predstavlja to pešketno dete krepkega odločnega moža v polnem razvoju njegovih sil, ki ima vse predpogoje za še večji razmah, za še silnejše udejstvovanje.

Promet 212,877.533.73 lir, ki ga je zavod dosegel v letu 1925 nam za našo domnevo daje več kot trdno podlago.

Ko je Zadružna zveza izvršila v prejšnjih letih dve svoji važni nalogi, ko je dosegla izmenjavo kronskih naložb in dovršila odnosno ukrenila vse potrebno za popolno sanacijo v stiskah se nahajajočih članic, se je začela v preteklem letu udejstvovati v večji meri tudi na splošno-gospodarskem polju.

Ko je tržaška mesna uprava razglasila, da bo preuredila dobavljanje mleka za Trst, je Zadružna zveza takoj razumela dalekosežni pomen tega preokreta. Organizirala je takoj poseben odbor z nalogo, da ščiti vse one naše živinorejce, kojih koristi bi mogle postati ogrožene vsled novega položaja. Priredila je v to svrhu celo vrsto poučnih sestankov med ljudstvom. Stopila je tudi v neposredne stike z tržaško mestno upravo, kakor tudi z drugimi činitelji, ki so prizadeji pri snovanju osrednje mlekarne v Trstu. V pripravljalnem odboru za oživotvorjenje osrednje mlekarne v tržaškem mestu sedi tudi njen zaupnik.

Ugodnosti, ki jih imajo kmetovalci v starih pokrajinah države od agrarnega kredita, ki ga daje država potom nekaterih zavodov kmečkemu prebivalstvu po primeroma nizki obrestni meri, so le malo znane med nami. Zadružna zveza je obrnila tudi na to polje svojo pozor-

nost in skuša doseči tudi v tem pogledu za svoje članice, odnosno potom njih za naše kmetovalce, čimveč olajšav. Dovoljevanje kratkoročnih posojil po ugodnih obrestih za pospeševanje poljedelstva (za to agrarni kredit) v novih pokrajinah je poverjeno Zveznemu kreditnemu zavodu v Benetkah. Posojila so več vrst in sicer za dobo enega, treh in petih let. Posojila se dajajo na menico, ki jo je treba ločno ob dospelosti plačati. Za obresti in dodatne stroške takih posojil znašajo izdatki $6\frac{1}{4}\%$. Dovoljujejo pa se ta posojila v sledeče namene:

1. Podpore na menico posameznim ali pri kaki zadrugi včlanjenim poljedelcem za obdelovanje zemljišča, za spravlanje in predelavanje pridelkov, za nakup živine, strojev, orodja in potrebščin.

2. Podpore na menico zadržnim kmetijskim organizacijami za nakupe, potrebne v podjetju, in za dajanje predujmov včlanjenim zadržnikom.

3. Predujme na račun kmetijskih pridelkov, ki se nahajajo v splošnih ali v drugih za to določenih skladiščih.

4. Posojila za nove lrtne in sadne nasade in za umno ureditev zemljišč in gospodarskih prostorov.

5. Za namakalne in osuševalne naprave na zemljiščih.

6. Za krajevne uravnave v gorskih krajih, ureditve planin, itd.

Zadržna zveza je stopila z omenjenim zavodom v slike in ima zagotovljeno že primerno svoto, ki jo bo dobila od Zveznega zavoda na razpolago.

Delovanje Zadržne zveze v Trstu je mnogostransko in tudi uspešno. To mora priznati vsak, kdor si je ohranil možnost lastnega presojanja. Iz neznatnih počelkov stoji pred nami danes mogočna stavba, ki vzbuja občudovanje in uvaževanje pri vseh. Za to pa vsa čast možem, ki so v vodstvu, in ki so s svojo preudarno delevodnostjo in neumornim delom dali Zadržni zvezi takega razmaha. Želimo, da bi njih trud in njih premišljeno snovanje za čimbolj popolno zaokroženje razvoja Zadržne zveze že v bližnji bodočnosti doseglo otipljiv uspeh.

Živinoreja.

KOLIKO NAJ STANE CEPLJENJE PROTI RDEČICI PRASIČEV?

Posrečilo se nam je zbrati nekoliko podatkov glede svote, katero bi naj približno plačali naši prasičjerejci za cepljenje enega prasiča proti rdečici. V rokah imamo pritožbe nekaterih občin s Kobariškega glede previsoke tarife, katere je tam vpeljana za to prepotrebno cepljenje. Evo tu nekaj naših podatkov, katere povzemljemo iz navodil za cepljenje proti rdečici s cepivom od »Istituto sieroterapico Milanese«, katero se v naših krajih izključno rabi.

Za zaščitno cepljenje porabi živinozdravnik za posameznega prasiča

do 25 kg teže	—	cm ³ 10 seruma
od 25 do 50 kg teže	—	cm ³ 15 seruma
od 50 do 100 kg teže	—	cm ³ 20 seruma
od 100 do 150 kg teže	—	cm ³ 30 seruma
od 150 do 200 kg teže	—	cm ³ 40 seruma

Poleg tega porabi živinozdravnik $\frac{1}{2}$ cm³ nasadov oslabeledih glivic prasičje rdečice na vsakega prasiča.

Oglejmo še malo ceno tega cepiva, katere je razvidna z vsake škalfjice tega zdravila:

Dvajset cm³ seruma stane lir 12, pet cm³ kulture stane liri 2.

Ker se nahajajo sedaj v naših hlevih že večinoma bolj odrasli prasiči — ponajveč taki, kateri spadajo v skupino od 50 kg do 100 kg, porabi živinozdravnik lir 12 za serum na vsakega prasiča in zraven tega še 20 stotink za kulturo. Živinozdravniki dobe pri direktni naročitvi cepiva iz Milana nekoliko popusta, tako da zamorejo izvršiti cepljenje s ceno ponajveč do 15 lir za komad, ko se to vrši v goriški okolici. Seveda velja ta cena samo za kraje, kjer je večje število prasičev javljenih za cepljenje in je dostop lahek.

Zdravilno cepljenje prasičev, to je takrat, ko je prasič že obolel na rdečici, je veliko dražje. Živinozdravniki navadno zaračunajo v takih slučajih svoto porabljenega seruma, zamudo časa ter vozilo na lice mesta. Zdravilno cepljenje proti rdečici odpove mnogokrat, to je prasič pogine vseeno, dočim je zaščitno cepljenje vedno učinkovito.

Ponekod mislijo prasičjerejci, da je bilo cepivo proti rdečici lansko leto bolj ceno, nego je letos. To ne odgovarja istini; pač pa je zavod, kateri proizvaja cepivo, zvišal količine seruma, katerega naj se vbrizgne posameznemu prasiču. Večja količina (doza) seruma več stane, zato se je cepljenje podražilo.

Kaj sledi iz teh naših podatkov? Cepljenje proti rdečici prasičev je precej draga stvar. Oblastva bodo morala priti do zaključka, da se ne bo v Furlaniji, Tržaški pokrajini in Istri uničila prasičja rdečica tako dolgo, dokler ne bodo pokrajine priskočile na pomoč prasičjerejcem z brezplačnim cepivom. Kot vse kaže, bode boj proti prasičji rdečici, katere provzročča obmejnimi pokrajinam ogromno gospodarsko škodo, še težak gospodarski problem bodočnosti, ako ne prihite dežele še pravočasno na pomoč.

Živinozdravniški konzorcij kobaški pa naj naznani visokost tarife uvedenega cepljenja proti rdečici — pokrajinskemu živinozdravniku na prefekturi v Vidmu. — Uredništvo.

Dr. G. I.:

PRVA POMOČ V HLEVVU.

(Dalje.)

Izstop maternice.

Maternica izstopi ali se preobrne iz živali največkrat, kadar se krava po porodu še močno sili, da bi izpahnila.

Tak prevrat maternice iz života je večkrat silno nevaren za življenje živali.

Čim je krava storila, mora, kdor je zraven, prav skrbno opazovati, ali ima priperico (ali jo močno sili k potrebi).

Če to zapazi in vidi, da žival čedalje huje sili, naj jo postavi tako, da bo z zadnjim koncem stala na visokem ležišču; zunanji del spolovil naj ji tako obveže, kakor mora biti to znano vsakemu praktičnemu živinorejcu.

Pa to še ni zadosti. Dajmo taki živali tudi ponuditi kako tešilo. Ako nimamo drugega pri rokah, dajmo ji kamiličnega čaja, kakoršnega sem že večkrat priporočal v svojih prejšnjih člankih, posebno pri koliki. Ako pa je po nesreči maternica že izstopila, bomo prav previdni in ravnajmo tako-le:

a) dajmo kravi navadnega tešila;

b) pospravimo maternico v široko, čisto brisačo in držimo jo visoko;

c) zalivajmo maternico nepretirgoma z čimbolj mrzlo vodo; v to svrhu se lahko poslužujemo navadne škropilnice;

č) pošljimo takoj po živinozdravnika. Ako ta ne utegne priti, poskusimo sami z vso previdnostjo spraviti maternico na njeno mesto.

Kdor ima nekoliko prakse v tem poslu, lahko postopa tako-le:

Maternico je neprenehoma škropiti z mrzlo vodo in držati jo dvignjeno v platnenem prtu v visokosti zadnjice.

Vse posle moramo opravljati s čistima rokama. Pričeli nam je tam, kjer izhaja izstopivši ud iz živali. S palcema je narahlo pritisniti in potiskati maternične stene, da se polagoma po rodilu spravijo naprej.

Napačno, močno napačno, ravna oni, ki prične poliskati maternico samo na njeni podlagi.

Kadar spravljamo maternico zopet v notranjost, podpirajmo jo z eno roko na podlagi tako dolgo, dokler ni cela v votlini. Pa tudi tedaj, ko smo jo zopet vložili na mesto, ne odtegnimo roke, dokler nismo gotovi, da jo žival zopet ne izpahne. Radi večje gotovosti, naredimo živali prej zgoraj omenjeno obvezo. Vsikajmo v maternično votlino nekoliko litrov mrzle ali pa prav gorke (do 35° C) vode. Gorkota in mrzlotata imata v tem slučaju popolnoma enak učinek.

Ker ni pričakovati, da se sprednji del maternice z vsemi svojimi gubami usede na svoje mesto in da popolnoma neha ona sila, ki goni žival k potrebi, poprašajmo živinozdravnika za svet, kaj nam je storiti na dalje, da se zlo ne obnovi, ali se celo ne izcimi iz tega kako vnetje maternice. — (Dalje.)

Živinozdravnik Gerbic Josip:

BOLEZNI NA SISKIH PRI GOVEDU.

Mlečna žleza, katere produkt mleko igra pri prehrani človeka tako važno ulogo, je podvržena različnim boleznim. Pomisliti moramo, da je mlečnost goveda že davno potem, ko smo telička odstavili, nekaj nenaravnega. Naravno bi bilo, da bi laktacija — mlečnost trajala samo toliko časa, dokler mladič še rabi materino mleko, kot je pri divje živečih živalih. Z vedno molžo pa se mlečna žleza, to je vime goveda, stalno draži in produkt teh dražljajev je mleko še tja do pozne brejosti. Ni nič čudnega, da so bolezni na vimenu pri tej nenaravnosti precej pogosta stvar. Za danes si počemo ogledati le nekoliko bolezni na siskih goveda.

Vnetja na koži siskov so prav pogosta stvar. Nepredvidna molža in zamazana staja so ponajvečkrat vzrok takim obolenjem. Drži vime snažno, odstavi telička, ako se to zgodi v času dojenja, molži previdno in rabi nekoliko borove vazeline, pa bodo ta kožna vnetja na siskih izginila.

Bradavice na siskih, katere opazujemo pogostokrat, so zelo neprijetne, ker otežkočajo molžo. Dokazano je, da se zamorejo te bradavice tudi prenesti od goveda do goveda potom molže. Kaj naj naredimo s takim vimenom? Kravo z bradavicami pomolzimo najzadnje. Zdraviti pričnemo te bradavice takrat, ko krave radi visoke brejosti več ne molzemo. Majhne bradavice namažemo z jodovo tinkturo ali pa z mazilom, obstoječim iz polovice lesnega katrama in polovice špirita. Večje bradavice zamore odstraniti le živinozdravnik.

Pogostokrat najdemo tudi rane na siskih, ko se živinčeta odrgnejo na ostrih predmetih. Male rane ozdravijo navadno hitro, posebno za časa, ko živali ne molzemo vsled visoke brejosti. Bolj nevarne so rane blizu izliva iz siskov, ker zamorejo grinte zožiti in zapreli odtok mleka. Za zdravljenje ran na siskih rabimo borovo vazelino. Ako bi bili siski preveč boleči in bi bila molža nemogoča, bi zamogel živinozdravnik pustiti primešati mazilu nekoliko kokaine, kar bi imelo za učinek, da bi bil sisek bolj neobčutljiv in bi bila molža olajšana.

Zgodi se tudi, da se cel sisek vname vsled kakega insulta, to je vsled srove molže, vsled udarca sosedne živali, ali pa vsled tega, da žival na en sisek nerodno leže in posamezen sisek preveč pritisne; tudi vsled okuženja z glivicami se zamore sisek vneti. Opazujemo sledeča znamenja obolelosti: sisek je bolešljiv, bolj rdeč in bolj topel. Mleka priteka prav malo, ali pa sploh vsahne; vime zateče. Včasih občutimo kot svinčnik debelo stvar v sisku. Kaj se zgodi pozneje s takim siskom in tako otečenim vimenom? Znamenja nabrekliosti vimena in siska izginevajo počasi, mleko se izgublja v dotični četrti vimena, kar ima za posledico, da se dotični del vimena prične sušiti. Ozdravljenje nastopi samo od sebe, toda z izgubo mleka iz enega siska. Operacija na vimenu, katere bi prinesla morebiti ozdravljenje se radi nevarnosti okuženja rane po gnjilobnih glivicah, katerih je v hlevu na milijarde, raje opusti. Bolje je gotovo ozdravljenje vimena z izgubo enega siska, ako vimena nič ne zdravimo, kot pa nevarnost operacije z dvomljivim izidom in hudimi komplikacijami. Izguba mleka iz enega siska ni pri govedu tako huda stvar, ker se mlečnost v ostalih treh četrtih vimena po taki izgubi pomnoži.

PONUDBE.

2 kravi v 8 mesecu brejosti stari 3 in 5 let.

1 krava v 3 mesecu brejosti stara 6 let. —

F. A. S.

Živinorejski nadzornik Klavžar Milton:

ZA NAPREDEK ŽIVINOREJE NA GORIŠKEM.

Meseca maja in junija so se na Goriškem vršila redna pregledovanja bikov-plemenjakov. Ta pregledovanja so bila prva, ki so se izvedla v zmislu predpisov novega zakona o spuščevalnicah bikov, o katerih sem obširno poročal v 2. številki letošnjega »Gospodarskega vestnika«. Omenjam že takoj v začetku, da so nova določila, ki so precej stroga, ponekod zadela na odpor, ki pa je neutemeljen. Dostledno in natančno izvajanje predpisov za oskrbovanje bikov in spuščevalnic bo pokazalo že čez par let svoje dobre posledice za procvit naše živinoreje. Po drugi strani pa moram poudariti, da je večina pametnih in uvidevnih živinorejcev pravilno razumela pomen in namen strogih predpisov.

Uspeh pregledovanja bikov.

Pri pregledovanju so dotične komisije ugotovile, da je Goriško v splošnem preskrbljeno z zadostnim številom licenciranih bikov. Z ozirom na število bikov se je položaj po lanskem rednem pregledovanju znatno izboljšal. Žal mi je, da tega ne morem trditi glede na njihovo kakovost. Iz tega razloga bo treba še mnogo dela, da se dosežejo postavljeni cilji za procvit naše živinoreje. Posebno v govedorejskem okrožju belanske pasme ni kakovost doma vzrejenih bikov taka, da ji smemo zaupati. Treba bo za te kraje skrbeti še skozi par let za uvoz čistokrvnih bikov.

Stalno nadziranje bikorejcev.

Ni dvoma, da bo strogo izvajanje zakona o spuščevalnicah bikov položaj še izboljšalo in da bodo vsi kraji v primeroma kratki dobi imeli dovolj pasemskih bikov. V to svrhu bi bilo priporočljivo, da bi pokrajinska živinorejska komisija odredila posebnega strokovnjaka, ki bi stalno nadziral bikorejce, bil z njimi v nepretrganem stiku, bi jih vzpodbujal in pomagal v vsakem pogledu. To bi šele rodilo frajen uspeh.

Nakazovanje nagrad.

Tudi denarne nagrade za lepe in pravilno negovane mlade bikce bi se morale zopet uvesti. Z njimi bi pri umnih živinorejcih vzbudili pravo zanimanje za stvar in zdravo medsebojno tekmovanje, ki bi moglo roditi le dobrih posledic. Prihranilo bi se tudi v gotovini, ker ne bi bilo treba nakupovati bikov v tujini in plačevati dragih prevoznih stroškov.

Uvoz bikov.

Kljub vsemu pa sem mnenja, da bi morali merodajni činitelji vendar še danes poskrbeti za uvoz čistokrvnih bikov za osveženje krvi posebno v srednjesoško in gorenjesoško govedorejsko okrožje, ker je tu potreba nujna. Ker se nahaja naš živinorejec danes v hudih denarnih stiskah, bi bilo umestno, da bi se nakup bikov podprl s tem, da bi se oprostil živinorejci plačila nakupnih in prevoznih stroškov ter da bi se biki prepustili bikorejcem za 3/4 nabavne cene. Ta cilj bi se morda najlažje dosegel sedaj s tem, da bi se za enkrat opustile običajne razstave in da bi se denar, namenjen za te razstave, porabil za nakup bikov za osveženje krvi in za podporo dotičnim živinorejcem.

Skrb za prasičjerejo.

Res, da znači razvoj in napredek dobrih govejih pasem glavno zahtevo naše živinoreje. Toda vedno večja potreba po mesu na trgu, ter ukrepi, ki so se v tem oziru napravili že v drugih pokrajinah Italije in uspehi, ki so jih ti ukrepi rodili, kličejo, da začnemo tudi v naših krajih obračati večjo pozornost prasičjereji.

Zadnji uvoz plemenskih mrjascjev leta 1924, žal, ni dosegel popolnoma pričakovanega uspeha. Krivda se pripisuje velikemu padcu cen za mlade prasiče v letu 1925, ki je povzročil, da se je pričela prasičjereja opuščati. Kljub temu pa bo treba misliti na uvoz čistokrvnih mrjaščkov nemške plemenite pasme, ki se je tudi pri nas že dobro obnesla, bodisi radi svoje rodovitnosti, kakor tudi radi tega, ker se ta pasma

jako hitro razvija in pridobiva na teži, kar povzroča, da so živali bolj odporne proti navadnim kakor tudi kužnim boleznim.

Nakup bergamoških ovnov.

Treba bo tudi upoštevati želje raznih malih kmetovalcev idrijskega okraja in na Krasu, ki grejo za tem, da bi izboljšali svojo ovčjerejo z bergamoškimi ovni. Tem napredka željnim ovčjerejem bi morali priskočiti na pomoč s tem, da bi jim priskrbeli ovne proti plačilu nabavne cene, dočim bi se jim nakupni in prevozní stroški črtali. Sicer pa ti stroški niso ravno veliki.

KDAJ ZAČNI KRMITI NOVO SENO?

V sveže spravljem ali novem senu je največkrat še precej vode. Ko spravimo novo seno v senik, začne vreti ali kipeči. Navadno rečemo »seno se poti«. To »potenje« novega sena traja kakih 6 do 8 tednov. Ker je novo seno živini škodljivo, dokler ne povre ali pokipi, je najbolje, da ga pred potekom dobe 6 do 8 tednov sploh ne pokladamo. Nepokipelo novo seno rado povzroči napenjanje živine, koliko ali ujedanje in druge bolezni v prebavilih. Kdor pa je prisiljen začeti kmalu s pokladanjem novega sena, naj bo previden in naj ga vedno meša med staro seno ali med slamo.

Mlekarstvo.

Ing. Podgornik Anton:

PINJA »ASTRA«.

Pinja »Asra« je podobna angleški pinji »Viktoria«. Pričujoča slika nam predstavlja pinjo »Asra«. Takšne pinje za ročni pogon in za pogon na motor ali drugo silo izdeluje svetovnoznana družba Alfa Laval, ki ima svojo podružnico tudi v Milanu. Pinje »Asra« se izdelujejo iz hrastovega lesa v velikosti od 30 do 300 litrov. Pinja na trdnem železnem stolalu je bolj visok ali bolj nizek sod, ki vrti in se vrtili ali prevrača na dveh v sredi dog pritrjenih tečajih ali na prečni osi. Sod je v popolnem ravnotežju in tečaja se vrtila na kolescih, kar zelo olajšuje vse vrtenje. Eno sodovo dno je istočasno pokrov, ki se da odzeti popolnoma preč. Pokrov je mogoče pritrčiti na pinjo s širimi vijaki. Da se pinja lahko neprodušno zapre, je tukaj gumijev obroč, ki objema spodnji del pokrova. V pokrov je vdelana zaklopnica (ventil), ki jo je treba kmalu po pričetem pinjenju ali medenju večkrat odpreti, vsakokrat toliko časa, da lahko odide iz pinje napihni zrak, ki se je razširil vsled razvoja gorke pri pinjenju. Poleg zaklopnice je vdelano v pokrov tudi okroglo prozorno steklo, da lahko opazujemo skozi njega

potek pinjenja. Dokler je to steklo motno, ni pinjenje končano. Kakor hitro pa se steklo sčisti in se na njem pojavijo prav drobne mrvice masla, takrat je pinjenje končano.

Pinja »Asra«.

Pinjenje smetane se v tej pinji vrši na ta način, da smetana pri vrtenju pinje odleeta ali se prevrača od dna na dno in da udarja obenem tudi ob steno, vsled česar se izdela maslo. Najbolje se smetana pini, ako napolnimo pinjo s smetano le do tretjine. Če drži pinja n. pr. 75 l,

zlijemo lahko v njo do 25 l smetane. Ako ima pinja tudi lestvici podoben vložek, ob katerem se smetana lahko bolj močno giblje in mede, lahko napolnimo pinjo s smetano tudi blizu do polovice. Drugače pa ne smemo tega storiti, ker bi trajalo pinjenje potem lahko predolgo, kar bi bilo le v škodo množini in kakovosti masla. Ako imamo preveč smetane oziroma premajhno pinjo, je torej bolje, da smetano raje razdelimo v dva dela in vsak del zase pinimo, nego pa da bi pinjo napolnili s smetano preko mere in hoteli vso smetano naenkrat mesti. Da se pinjenje prav vrši, ne smemo vrteti pinje ne prehitro in ne prepočasi. Primerno hitro se pinja vrši, ako napravi v minuti 50 do 60 obratov. Po vsakem kon-

čanem pinjenju je treba pinjo dobro osnažiti, dalje jo postaviti tako, da se lahko in dobro odteče, ter pustiti odprto do prihodnjega pinjenja, da se dobro posuši. Ako tega ne storimo, začne pinja lahko plesniti v svoji notranjosti in dobí zatohel duh, kar bi bilo le v škodo kakovosti masla.

Pinja »Astra« se odlikuje po tem, da je enostavna, da se z lahko goni, da se lahko snaži, zrači in suši. Pinjenje je vsled močnega prevračanja od dna do dna in udarjanja ob stene pinje popolno.

Rabite OREHOVE TROPINE. največje močno krmilo!

Čebelarstvo.

—r—n:

DESET ZAPOVEDI ZA ČEBELARJA ZAČETNIKA.

1. Najprej se vprašaj imaš li sposobnosti, ki jih zahteva umno čebelarstvo od tebe: ljubezen in veselje do čebelic ter veliko mero potrpežljivosti in vstrajnosti.

2. Za začetek si nabavi le par panjev, in takšne, ki so od strokovnjakov priznani kot primerni za naše razmere.

3. Ne kupuj nepotrebnega orodja.

4. Imej odprte oči za naravo, da spoznaš, kakšna je paša v tvojem okolišju, da znaš v poznejši dobi s čebelami prav ravnati.

5. Opazuj čebele zunaj panja in prisloni večkrat uho na sprednjo končnico, da spoznaš že po šumenju ali je v čebelnem svetišču vse v redu.

6. Ne vrtikaj nosu vedno v svetišče čebel, da jih ne razdražiš po nepotrebnem.

7. Preden se primeš kakšnega dela pri čebelah, vprašaj vedno veččega čebelarja za svet.

8. Ko pregleduješ panje, delaj vedno previdno in mirno ter pri tem ne uporabljaj sredstev, ki čebelam škodujejo.

9. Beleži vedno važne dogodke in izkušnje v svojem čebelarstvu, ter čital pridno čebelarske knjige in časopise.

10. V zimski dobi preudari dobro česa potrebuješ za nadaljno čebelarjenje ter pripravi si že v tem času potrebno orodje in panje. Ne delaj pa panjev sam, ako nisi večč v tem poslu.

Vsak napreden čebelar mora biti tudi član »Slovenske čebelarske zadruga«.

OBVESTILA.

Slovenska čebelarska zadruga ima na razpolago satnice za A. Z. panj iz zajamčeno pristnega voska po 30 L za kg. Satnice druge mere se izdelajo proti pravočasni prednaročbi. Najprimernejše je, da si vsak čebelar priskrbi sam lep vossek, ki mu ga zadruga potem predela v satnice.

Vosek kupuje zadruga v vsaki množini in ga plačuje do 20 lir za kg po kakovosti. Od nekod nam poročajo, da temu ni tako. Te govornice širijo razni špekulanti. Da dvigne ceno blagu, mora zadruga sama držati visoke cene. In se jih tudi držati.

Medu zadruga ne kupuje, ker se tozadevni poskus vsled premajhne zavednosti čebelarjev ni obnesel. Z ozirom na majhne količine blaga pa priporoča čebelarjem, da ne silijo meču za vsako ceno na trg. Cena krog 10 lir na debelo ni pretirana.

Kozarce od 1 kg in od ½ kg ima zadruga na razpolago.

Vinogradništvo.

O ZAKOTNIH POGANJKIH NA TRTAH.

Zakotne poganjke ali zakonike imenujemo one mladike, ki zrastejo na mladju istega leta. Ti poganjki se navadno začnejo razvijati meseca junija ali julija. Včasih so tudi rodni, vendar je njihov grozdje malo vredno, ker neza- dosno dozori. S svojo raščo jemljejo zakonni poganjki trli mnogo moči, a s svojim listjem grozdje preveč osenčijo. Zato je treba zakonike odstraniti, čim so dosegli dolgot 5 do 20 cm. Pustiti pa je zakonni poganjek, če se je glavna mladika pokvarila, bodisi da jo je veter polomil ali žival pregriznila. V takem slu-

čaju nadomesti zakonnik premanjkajoči del mladike. Tudi tam, kjer se je listje izgubilo, bodisi da ga je veter odnesel, toča potolkla ali žival pomandrala, je previdno pustiti zakonnik, prikrajšati pa ga je za drugim listom.

V vinogradu, kjer ne opravljamo tega dela, grozdje rado gnije, ker ne moreta radi prevelike gošče zrak in gorkoča do njega. Na krepkih mladikah, kjer se bojimo, da požene oko že v istem letu, ako odstranimo zakonnik, prikrajšati je tega še le nad prvim členom.

Umen vinogradnik ravna tako.

Kletarstvo.

Ušaj Just:

RAVNANJE Z VINOM POLETI.

Oni vinogradniki, ki imajo še vino v kleti, zlasti pa oni, ki imajo slabe kleti, morajo ob poletni vročini zelo paziti na vino, da se ne pokvari. Visoka toplota v kleti pospešuje namreč razvoj škodljivih glivic in bakterij v vinu. Glivice navadno še niso tako nevarne, ali bakterije so v stanu v kratki dobi vino popolnoma pokvariti. Zlasti se je bali v poletnem času onih bakterij, ki povzročajo zavrelico in skisanje vina. Zato moramo storiti vse, da preprečimo razvoj teh glivic in bakterij v vinu. To storimo najlažje s tem, da z vinom pravilno ravnamo in da mu po potrebi dodamo onih snovi, ki zadržujejo razvoj bakterij in glivic v vinu. Kaj nam je torej storiti?

1. Če morda nismo še vina drugič pretočili, ga moramo takoj pretočiti v zmerno zažveplane sode. Nič ni bolj nevarno za vino poleli, kakor drožje na dnu sode. Nastane nevihta in zračni pritisk, ki se ob nevihtah naglo menja, povzroči dvig drožja in zblodenje vina. Nesreča je navadno že tu, ker v dvignjenem drožju se gotovo nahajajo bakterije, ki se začnejo potem v blodnem

vinu naglo razvijati in vino postane v par dneh neozdravljiva in neužitna zavrelica. Zato pretočite čimprej v drugič, ali, če potreba, tudi v tretjič. Ne odlašajte s pretakanjem morda vsled lune, ampak pretočite vino čimprej, ne ozirajte se na njo, ki itak že nima nikakega pomena za pretakanje.

2. Pazite, da bodo sodi vedno polni. Zalivali je vsaj trikrat na mesec, za zalivanje je rabili vedno dobro in zdravo vino. Če takega vina nimamo, je boljše, da zalivanje opustimo.

Ker pa včasih iz raznih razlogov vsi sodi ne morejo biti vedno polni, je prazen prostor nad vinom zažveplati s pomočjo takozvane »laterne«.

3. Klet je kolikor mogoče zavarovati pred vročino in pred prevročimi solnčnimi žarki. To dosežemo najlažje s tem, da držimo klet dobro zaprto. Okna je zapreti z lesenimi polnimi polknami, ali pa zamašiti s slamo. Če so noči hladne, je dobro po noči klet nekoliko prezračiti.

4. Skrbeti je, da so vsi sodi dobro zaprti. Za zapiranje je rabili dolge stružene vehe, ki segajo nekoliko v vino. Cunj ne smemo rabiti. Če je veha pokvarjena in dobro ne zapira, jo je povr-

fati, da postane okrogla, da jo potem lahko zapremo brez cunj. Od vina napojena cunja je pravo ognjišče za bakterije. Tu se razvijejo in po vlažni cunji pridejo v vino v sodu in ga okužijo. Isto tako moramo paziti, da bo tudi čep dobro zapiral. Vino, ki cedi skozi čep, se nabira v utorju soda, kjer se skisa.

5. Zelo previdni moramo biti tudi pri uporabi natege, zlasti pa črevesa. Večkrat rabimo eno in isto natego za kis, ali pa za bolna vina, kakor za zdrava vina, ne da bi jo prej oprali z gorko vodo.

6. Sodi morajo biti čisti tudi od zunaj; klet je večkrat zažveplati s tem, da zažgemo na sredi kleti pest žvepla.

Včasih se pokvari vino kljub še tako skrbnemu ravnanju ž njim. Tedaj je vzrok kakovost vina samega. Manjka mu navadno dovoljna količina alkohola, ali pa tudi kisline in včasih čreslovine.

Te tri snovi so v prvi vrsti poklicane, da ohranijo vino. Zato je razumljivo, da se šibka vina, ki vsebujejo malo alkohola, zelo podvržena raznim boleznim. Ker pa zakon ne dovoljuje pojačenja vina z dodatkom alkohola, moramo, če je to potrebno, zadovoljiti se z dodatkom kisline, bodisi vinske ali citronske. Teh dveh kislin je dovoljeno rabiti do 100 g na hl. Čreslovine, če je potreba, zadoštuje 10 do 15 g na hl vina.

Zelo dobra sredstva za preprečenje vseh vinskih bolezni so razne žveplene soli, bodisi metabisulfit ali pa čisti kalcijev sulfit. Zadnji je boljši, ker počasi in dolgo deluje. Obeh snovi se rabi 7 do 12 g na hl. Metabisulfit se zdrobi in v vrečico zavij obesi v sod, kalcijev sulfit se pa pomeša prej v majhni količini vina, ki se potem doda vinu. Premešati vina ni potreba!

Sadjarstvo.

Štrekelj Josip:

RIJE IN PRŠICE NA SADNEM DREVJU.

Lansko poletje mi je prinesel mlad sadjar zbirko bolnega listja sadnih drev, da bi mu tolmačil bolezni in sredstva proti njim, da bi ga ne oškodovala na pridelku. Suhi madeži na listju so bili različni po barvi in obliki: bili so zago-relo - rumeni, črni, svetlo - sivi, temno - sivi, nagubančeni, pa tudi brez gub; nekaj listja je bilo preluknjane.

Prvo je bila rija, drugo rija, tretje in vse po vrsti samo rija.

Učeni profesorji, ki se pečajo s takimi stvarmi, imajo vedno pri rokah povečevalno pripravo — drobnogled, s katero se vidi vse celo do tritisočkrat večje, kakor je v resnici. Skozi to gledalo študirajo razvoj in življenje teh in enakih nepridipravov. Potem pa preiskujejo in poskušavajo razna sredstva, s katerimi naj bi se ta nadlega zatrla ali preprečila, da bi se ne razpasla v škodo rastlinam in pridelkom.

Ker je razvoj, življenje in pomnože-

vanje teh bolezni prav tako, kakor gob po gozdu, na trhljih čokih, na gnoju ali kjerkoli jih najdeš, jih tudi oni imenujejo gobe; pa ker so tako grozno mičkene, da posamezne vidimo samo z drobnogledom, tedaj, da jih ločijo od velikih, jim rečejo glivice.

Gobe in glivice ne cveto, zato ne rodé semena, ampak na njih ali v njih zraste neviden prah, ki se imenuje tros. Iz trosov vskalé in zrastejo nove glivice; ki se pomnožujejo, kakor njih stariši, ako so zanešeni na tako mesto, ki jim vgaja, sicer umrjejo. To opazujemo pri plesni, ki je vsem poznana glivica, da se množi in širi v celo zadrugo, ako ji je kraj (tla) ugoden. Na suhem, ali pozimi na mrazu, se ne prikaže plesen, ker ji tla ne ugajajo.

Kakor so glivice različne, tako rastejo in se množijo na različnih krajih, kakor jim pač ugajajo tla. Ene rastejo na listju samo nekaterih rastlin, druge na zemlji ali na trohnečih stvareh in celo neke v tekočinah n. pr. v vinu, octu in mleku.

Imamo glivice, ki so kmetijstvu koristne, pa še več jih je, ki so škodljive. Človek pa je že tak, da na dobrotnike rad pozabi, zato mnogi premalo obravnavajo kmetijstvu koristne glivice, tembolj pa imajo sovražne na piki.

Med veliko število sovražnih glivic, spadajo tudi rije, ki so sadjarstvu na škodo in kvar. Najraznovrstnejše so. Vsaka izmed njih je tako ali drugače, malo ali bolj škodljiva.

Da bi te vrste glivice — rijo pregnali, pokončali in uničili, ko je že napadla in se zajedla v listje ali v sadje, ni več časa. Takega sredstva niso še izumili. Dobili so pa odvrtaevalno sredstvo, da

se kalenje trosov in razmnoževanje t. j. napadanje prepreči, ali kakor smo prej rekli, da se naredijo tem glivicam na listju in sadju neugodna tla. Saj ravno to je s peronosporo na trti. Pokončali je ne moreš, lahko pa zabraniš napad, ako poškropiš trte z bordološko mešanico, ker bakrena sol ostrupi listje, da ne morejo na njem vskliti trosi.

Kakor rečeno, napadajo pri nas sadno drevje različne rije. Rastlinoslovci so dali vsaki posebno tuje ime in priimek, kakor je med njimi navada in potreba, za navadnega sadjarja pa nima to pomena. Rij imamo celo vrsto. Najnavadnejše med njimi naštejemo prihodnjič.

Poljedelstvo.

Ing. Čok Andrej:

O UMETNIH GNOJILIH.

(Nadaljevanje).

2. **Thomasova (Tomaževa) žindra** je druga vrsta skupine umetnih fosfornih gnojil. To gnojilo je precej težak, črn prah, ki vsebuje 13 do 20% fosforne kisline in 40 do 50% apna. Razen teh dveh važnih snovi vsebuje žindra tudi precejšnjo množino železnega okisa, okroglo 17%, kar ravno povzroča, da je to gnojilo tako težko. Po tej razmeroma veliki teži in po svoji precej temni barvi spoznamo na oči takoj žindro, ki jo lahko ločimo od fosfatov in superfosfatov.

Thomasova žindra se pridobiva kot izloček pri proizvodnji jekla v plavžih. Radi tega prihaja na trg po večini iz dežel, kjer je mnogo tovarn jekla, — kakor na pr. iz Porenja, iz Belgije in iz Anglije. Tudi je radi prevoznih razmer v primeri z vrednostjo superfosfatov pri nas precej draga. Vsled tega je tudi danes ne-gospodarsko, da rabi marsikateri naš gospodar »tomaževo« žindro tam, kjer bi dosegel z enako množino superfosfata gotovo še boljši uspehi. Res je, thomasova žindra je na kislih zemljah in travnikih kot fosforno gnojilo nenado-

mestljiva, povsod drugod pa ji prednjači superfosfat.

Sicer pa tudi na kislih zemljah lahko nadomestimo thomasovo žindro s superfosfatom, če imamo pri rokah dovolj apna ali laporja, da zemljo poapnimo, predno trosimo superfosfat.

Pomislimi moramo, da vsebuje thomasova žindra skoro vedno 3% (in še več od sto) raztopne fosforne kisline manj nego superfosfati. Tudi je ta raztopna kislina nekoliko manjše vrednosti, ker ni raztopna v vodi, kakor ona superfosfatov, temveč šele v 5% citronovi kislini.

Nabava thomasove žindre zahteva precejšnjo previdnost. Ker je njena proizvodnja v razmerju s superfosfati precej omejena in njena poraba precej velika — posebno v krajih, kjer zboljšujejo močvirna tla — jo prav radi mešajo z različnimi manj vrednimi proizvodi, ki vsebujejo tudi fosforno kislino, ki pa je manj vredna. Treba je pri nabavi radi tega zahtevali jamstva za raztopno, kakor tudi za vso fosforno kislino. Tudi je zelo velike važnosti drobnost prahu tega umetnega gnojila, ker je od te drobnosti odvisno učinkovanje in enakomerno trošenje njegovo.

Thomasova žindra je zelo razširjeno fosforno umetno gnojilo. Tudi pri na-

ših kmetih je že precej priljubljena. Naši praktiki celo trde, da je thomasova — ali kakor navadno pravimo »tomaževa« žlindra sploh najboljše gnojilo za travnike. Da je dalo to gnojilo do sedaj najboljše uspehe na »travnikih« je pa lahko razumljivo, ker poizkusi in gnojenje sploh ni bilo najbrž smotreno. Pri nas gnojijo z umetnimi gnojili navadno le vlažne travnike s kislimi travami in kisló zemljo. Umevno je torej, da je v takih slučajih uspeh najbolj očividni, ker pospešuje tam učinek fosforne kisline pridelano apno in obilica vode, katere večkrat primanjkuje na travnikih v višjih legah in kjer radi tega superfosfat ne more dati tako očividnih uspehov. Sicer pa na takih travnikih in na taki zemlji sploh, kjer ne primanjkuje apna, ampak primanjkuje prej vode, na taki zemlji nam bo dal superfosfat gotovo boljših uspehov kakor »tomaževa« žlindra.

Trosimo thomasovo žlindro navadno vsake 3 do 4 leta, ker se polagoma raztaplja. Ker trosimo za daljšo dobo, moramo trositi tudi razmeroma večjo množino in sicer od 10 do 15 stotov na 1 ha. — (dalje.)

Ing. Podgornik Anton:

GNOJENJE IN KOLOBARJENJE.

Uspehe gnojenja lahko povišamo s tem, da pravilno kolobarimo, to se pravi, da se držimo gotovih načel, kako naj različne rastline sledijo ena drugi na eni in isti njivi. S pripravnim kolobarjenjem se lahko prihrani precej gnoja, ne da bi se radi tega zmanjšali pridelki.

Če vrstimo rastline v pravem smislu, tedaj najde vsaka rastlina, ki jo pridelujemo na njivi, v vsakem oziru dobro pripravljena tla in sicer iz teh le vzrokov:

1. Preišče in prerije rastlina s svojimi koreninami druge zemeljske plasti kakor prejšnja rastlina, ki je rasla na isti njivi. Globoko vkoreninjene rastline sprejemajo živež deloma iz spodnje zemeljske, plitvo vkoreninjene pa le iz oralne plasti. Pri kolobarjenju je torej treba vrstiti take rastline, da se zemlja

enakomerno izkorišča v svojih plasteh.

Nekatere rastline potrebujejo več kake posebne rastlinske redilne snovi ali hranine kakor pa druge. Radi tega kaže žita, ki rabijo obilo fosforove kisline, vrstiti z okopavinami ali krmскими rastlinami, ki jim je treba več kalija. Za »dušik nabirajočimi« stročnicami ali metuljnicami (detelje itd.) naj se pridelujejo »dušik porablajoča« žita.

Nekatere rastline najdejo v ostankih poprejšnje rastline precej hrane. Tako n. pr. rastline, ki se pridelujejo za strniščinimi rastlinami ali pa za deteljščem.

3. S primernim kolobarjenjem nadalje odvrčamo razne rastlinske bolezni in škodljivce. Če pridelujemo več let zaporedoma eno rastlino na enem in istem mestu, se pomnožijo v posebno veliki meri gotovi škodljivci, ki napadajo dotično rastlino. Teh škodljivcev se odresemo ali jim pridemo v okom, ako začnemo pridelovati na istem mestu druge rastline, katere istim škodljivcem ne ugajajo. Do kakšne moči lahko pridejo škodljivci, ako pridelujemo leto za letom eno in isto rastlino na isti njivi, nam najbolj jasno dokazujejo kapusniki, kateri so lansko leto uničili ponekod v gorah zeljni škodljivci. Poleg preplitvega oranja in gnojenja s straniščinico je k temu zelo pripomoglo tudi večletno zaporedno sajenje in pridelovanje kapusa ali zelja na istem mestu.

4. Nekatere rastline n. pr. detelja, sočivje itd. imajo v primeri z drugimi rastlinami večje liste in več listja, s katerim dobro zasečujujejo zemljo, vsled česar jo ohranijo dalje časa rahlo in neplevelno. Take rastline je kolobariti z žitnimi rastlinami, ki pustijo za seboj plevelno in trdo zemljo.

To so nekako glavni vzroki, zakaj nekatere rastline tako dobro uspevajo za gotovimi rastlinami, po drugih pa ne. Dasi ni mogoče uvesti pri nas vsled razkasanosti zemljišč in majhnih posestev pravega kolobarjenja, vendar pa je treba, da vsak kmetovalec po možnosti upošteva pri pridelovanju kulturnih rastlin vsaj glavna načela kolobarjenja.

Svilogojstvo.

G. F.:

NE ZABITE NA MURVE!

Svilogojstvo je začelo zavzemati tudi med našim ljudstvom vedno večji obseg. Iz krajev, kjer dosedaj ni bilo skoro nikakega zanimanja za to panogo kmetijstva, dobivamo številna vprašanja, ki kažejo, da postaja sviloprejka in njene koristi vedno bolj znane. Za letos je doba sviloprejk že prešla. Ravno te dni vozijo svilogojci svoj pridelek na trg in žanjejo tam uspehe svoje muje. Kdor je pri reji postopal bolj umno in kdor odbira (sortira) pridelane svilode, in jih sam uredi po kakovosti, pride do lepih denarcev; kdor pa je ravnal pri reji nemarno in je zanikrn tudi pri spravljaju blaga na trg, je tudi pri številu izkupička bolj hitro pri koncu.

S tem, da je svilogojec pobral in prodal svilode, pa ni še njegovo delo v tej gospodarski panogi končano za leto. Njegova dolžnost je, da posveti murvi, ki je edina in glavna podlaga za uspeh v sviloreji, tudi sedaj vso pažnjo in skrb.

In vendar, koliko svilogojcev je, ki se po osmukanju niti ne spomnijo več na svoje dobrotnice - murve, dasi so prav v tej dobi veliko trpele. Vse vejevje ji je bilo odrezano. Gole in obrezane štrlijo svoje vrhove v zrak.

Pognoji obrezanim murvam!

Svilogojec! Pomni, da povzroči smukanje listja in rezanje vej murvi veliko škodo. Ona trpi v rašči. Kakor bolnik je, ki je ravnokar prestal težko bolen, čigar ošibelo telo potrebuje tečne in redilne hrane, da se zopet okrepi. Ako se bolnik v tej dobi zapusti, ne pride nikoli k sebi. Tako je tudi z murvo.

Ako se svilogojec zaveda, kakšno važnost ima murva za prihodnjo svilogojško letino, ve natančno, kaj mu je sedaj storiti. Zasuka rokave in ji pomaga brez odlašanja. Ta pomoč povzroči, da murva hitreje požene drugo listje in dru-

go vejevje, da se njena prvotna življenjska sila razmahne v prejšnjem obsegu pred nastopom mrzlih jesenskih dnevov. In taka murva bo v prihodnji pomladi tudi v nezmanjšani meri izvršila svojo dolžnost napram paznemu in skrbnemu gospodarju. Nemarnež pa bo tudi tu prikrajšan, kakor povsod drugod.

In vendar ni vzroka, da bi ravno murvo zanemarjali. Saj lahko prodaj murvino listje po neverjelno visokih cenah, ako ga sam ne rabiš.

Sedaj je čas, da izčrpano murvo okopamo in pognojimo. Eno najboljših sredstev, ki izborna vpliva na večetalni razvoj na sploh, je ravno dušik. In ravno dušika moramo v zadostni meri nuditi murvi, ako hočemo, da se kmalu popravi in zopet dvigne k novemu razvoju. V to svrho rabimo čilski soliter ali pa kalijevo sol, ki oba ugodno vplivata na tvorbo lesa.

Zatiraj listno rijo!

Potem še nekaj! V deževnih letinah - in letos imamo dežja več kot dovolj - se pojavijo na murvinem listju mali okroglasti, podolgovati madeži nepravilne oblike, okrastrumene barve in nekako temno obrobljeni. Ti madeži prihajajo od neke zajedalne glivice. To je listna rija.

Ako je rija drevo napadla, tedaj gre mnogo listja pred časom v izgubo. Rijasto listje sicer ne škoduje sviloprejkam, ker objeje le zdrave dele listja, rijastih pa ne, vendar pa more rija jako škodljivo vplivati na potek reje, ker zmanjša količino listja. In koliko svilogojcev je že preračunalo, da bodo imeli za svojo rejo dovolj listja na razpolago, ali jim ga je ravno vsled rije v najbolj kritičnem trenutku ob koncu reje zmanjkalo!

Navadno se pojavi rija še le proti koncu poletja in tedaj ne prizadeva velike škode. Proti tej bolezni se uporablja bakreno-apneno škropivo, kakor ga ra-

bimo v vinogradu za Irte. Škropiti pa ne smemo listja med rejo, ker z galico škropljenega listja sviloprejk ne žrejo, in če ga, jim škoduje.

Vendar pa je škropljenje koristno in učinkujoče, tudi če škropimo murve še le

poleti ali jeseni, ker s tem zabranimo, da ne napade rija murve v prihodnjem letu.

Svilogojec ne zadovolji se z uspehom ravno kar minule reje. Misli in gleda naprej, da bo prihodnja letina, kolikor je to odvisno od tebe, še boljša od letošnje.

Vrtnarstvo in cvetličarstvo.

— r — n:

NAGELJ.

Danes imamo vzgojenih že nešteto vrst nageljnov. Tako imamo: polnocveine in navadne z enojnim cvetom, med katerimi so tudi ponavljajči. Barve so kaj različne. Vendar pa so pri nekaterih vrstah omejene.

Navadne nageljne razmnožujemo s semenom, boljše vrste s potaknjenci, ker smo gošovi, da na ta način ne dobimo križancev. Jasno je, da moramo potaknjence, kakor tudi seme, vzeti le od zdravih rastlin, ki se odlikujejo po barvah in po polnih cvetih.

Julija ali v začetku avgusta pripravimo primeren prostor v topli gredi, ki ga omejimo z desko. Ker si pa vsakdo ne more omisliti tople grede, naj uporabljamo v to svrhu preluknjan zabojček, dolg 50, širok 30 in visok 25 cm. Seveda, če je kaj večji ali manjši, se nam potaknjenci vseeno ukorenijo, le da z njimi pravilno ravnamo. Vanj denemo kakih 8 cm mešanca (komposta) in 4 cm finega peska. Luknje pa moramo že prej pokriti s črepinjami, da se ne zamašijo z zemljo.

Zemljo v topli gredi prerahljamo in poravnamo. Med steklom in zemljo naj bo kakih 25 cm prostora. Na njo nasujemo 3 do 4 cm finega peska, ki ga poravnamo in pošlačimo z desko. Ko imamo prostor pripravljen, porežemo pogonjke starejših rastlin, ki imajo 2 do 3 pare lističev. Potaknjence odrežemo tik pod kolencom. Spodnje lističe odstranimo, zgornje pa prikrajšamo. Narezane potaknjence 5 cm narazen in 1 do 2 cm globoko, nato potaknjence izdatno poškopimo.

Steklo moramo poškopiti z apnenim beležem ali pa z ilovno brozgo, da nam solnce ne ožge potaknjencev. V solčnih dneh je potaknjence večkrat na dan (3 do 4) poškopiti s poslano vodo, toda le toliko, da potaknjence orosimo. Gorkota in vlaga izvabi iz spodnjega kolenca kalus, pozneje pa se tvorijo koreninice; navadno se nam ukorenijo že v 2 tednih. Potem jih začnemo utrjevati, da po par ur na dan privzdignemo stekla, po nekaj dneh pa stekla popolnoma odstranimo.

Ko so potaknjenci dovolj razvili koreninice, jih pikiramo na 10 do 15 cm razdalje in obenem jim priščipnemo vršičke na 2 do 3 pare lističev, da se zgrmičijo. Ukoreninjene potaknjence presadimo tudi na stalno mesto brez pikiranja na 25 cm razdalje. Greda mora biti prejšnje leto dobro pognojena z govejim gnojem. Ne smemo pa je pred saditvijo pognojiti z nerazkrojenim gnojem, oziroma z mešancem. Za sajenje v lonce, potrebujemo dobro razkrojenega mešanca.

Pred zimo zavarujemo nageljne s sireho, napravljeno iz koruzne slame, kar navadno pri nas zadostuje; občutljivejše vrste moramo boljše zavarovati.

Spomladi, ko ni nevarnosti za mraz, jim odstranimo odejo in jih očistimo suhega listja ter jim prerahljamo zemljo. Ko začnejo poganjati, jim pomagamo z raztopino kurjega blata in goveje gnojnice, ki se tako-le pripravi: v primerno velik sod denemo dovoljno množino kurjega blata ter temu primerno goveje gnojnice. Ta mešanec naj ostane v sodu kakih 14 dni, da se dobro prevre. Pred uporabo ga moramo razredčiti z vodo, 1 del razlopine na 10 de-

lov vode. S to raztopino zalijemo tri do štirikrat na mesec, a to le takrat, ko je zemlja dovolj navlažena. Ko nastavijo nageljni cvetje, prenehamo z gnojenjem.

Med letom moramo še skrbeti, da zemljo zrahljamo in jo očistimo plevela. Cvelnim poganjkom moramo postaviti oporo. Za grm zadostujejo tri paličice, katere postavimo v trikotu in jih medsebojno zvežemo z rafijo ali vrvice. Tako nam ni treba posameznih poganjkov vezati, a so vendar toliko zavarovani pred vetrom, da jih ne polomi in vrže na tla. Na posameznih slabotnih cvelnih poganjkih pustimo le en do dva, močnejšim tudi tri dobro in pravilno razvite popke, druge pa odščipnemo.

Nageljni imajo tudi škodljivce. Tako imamo rijo; napadene liste oberemo in sežgemo. Tudi ličinke pokalic, tako imenovane strune, napravijo veliko škode, ker ogrizejo koreninice. Strune lovimo z nastavljenim krompirjem, uničujemo jih tudi pri lopatenju.

— r — n:

GNOJIMO ŠPARGLJEM!

Gnoj je hrana rastlinstvu, brez katere rastlina hira in hira ter naposled podleže lakoti — ona umre. Zato moramo rastlini, od katere hočemo mnogo pridobiti, priskočiti na pomoč s hrano v obliki gnoja, ki ga pridelamo doma ali potom umetnih gnojil. Kajti, pravilno oskrbovan in gnojen špargljev nasad rodi do 25 let, nasprotno pa izhira že v 12. letu in to je za kmetovalca velika

izguba. Zatorej pognojimo koj po končani režnji špargljem z razkrojenim gnojem in v jeseni s kajnitom (8 kg na 100 m²).

Ker rastlina ravno z režnjo močno oslabi, zato potrebuje hranilnih snovi, da se zeleni deli krepko razvijejo in nagromadijo rezervne snovi v koreninah, ki jih bo uporabljala v prihodnji spomladi. S tem, da smo rastlini izdatno pognojili, se špargelj tudi uspešnejše upira boleznim in škodljivcem, ki ga napadajo.

ZATIRANJE POLŽEV.

Polži so nočne živali, ki jih le redko vidimo čez dan. Proti tem požrešnejšem in škodljivcem vrtno zelenjave in poljskih rastlin se priporočajo razna sredstva, živo apno, žagovina, ječmenove resine itd. Tudi race in krastače pridno zatirajo polže. Zelo priporočljiva pa sta kalijeva sol in superfosfat. Eno ali drugo teh sredstev se potroši prav zgodaj zjutraj, prej ko se zdani, po vsi površini, kjer se pojavijo polži.

Potrositi pa je ta sredstva le med rastlinami tako, da ne pridejo na rastline, sicer jih osmodijo. Potrošena kalijeva sol (superfosfat) zadene polže, ki so ravno na paši, in jim razje mehko občutljivo kožo tako, da si ne opomorejo več in poginejo. Zagotavlja se, da omenjeni umetni gnojili, ako ju trosimo, kakor prej omenjeno, ne škodujeta rastlinam, pač pa še pospešujeta njih raščo. Na 1 m² (eden kvadratni meter) površine je potrositi od 120 do 160 gramov tega umetnega gnojila.

Davki in pristojbine.

Gorkič France:

UGODNOST, KI JO TE MALO KDO
POZNA.

V zmislu naredbe z dne 16. decembra 1922, št. 1717, so začasno oproščeni zemljiškega davka novo nasajeni vinogradi, sadovnjaki, drevesnice in oljkin nasadi. Oprostitev davka traja najmanj

10, največ 25 let, za nove sadovnjake pa 20 let.

Očividno je, da je zasledovala vlada pri dovolitvi teh olajšav cilj, pospešiti kolikor mogoče zasaditev novih nasadov posebno v krajih, kjer je dosti za take nasade primerne zemljišča neobdelanega.

Oprostitev davka ni sicer velika, vendar je ni za zametati. Če pomislimo, da znaša danes zemljiški davek (državni, pokrajinski in občinski) približno 150 L od ha, to je krog 50 L od njive, znaša ta svota v 20 letih 3000 odnosno 1000 lir. Na vsak način svotica, za katero se že izplača potegnili se.

In vendar je le malo posestnikov, ki bi se znali poslužiti te ugodnosti.

Ako imaš predpogoje za opisano oprostitev zemljiškega davka, vložiti prošnjo na koleka prostem papirju na pristojni davčni urad. V prošnji označi natančno zemljišče (vložek, parcelno številko, davčno občino, obseg, kulturo, ime lastnika), za katero želiš davčne olajšave; priloži ji tudi obris dotičnega zemljišča.

Davčni urad ugotovi potem po svojem zaupniku, ali odgovarja prošnja istini, in odredi na to odpis davkov.

Opozarjamo na to možnost in ugodnost naše vinogradnike, posebno pa sadjarje, ki so v zadnjih letih nasadili veliko novih sadovnjakov, in ki bodo brezdvomno deležni teh dobrot, ako se zganajo. Saj so tako redki slučajji, v katerih je danes mogoče človeku, izogniti se plačevanju davkov in davščin! Zakaj bi torej vsled nevednosti ali lastne nemarnosti plačevali davek, ki se ga lahko oíresemo, ker se s tem strinja tudi gospod davčni minister.

Svetovali smo. Upamo, da ne zaman. Na vas, lastniki novih vinogradov in sadovnjakov, je sedaj ležeče, ali si priznane vam ugodnosti tudi izposlujete.

Gospodarski koledar.

JULIJ.

Poljedelstvo: Da ne bo krompir umazan in da se izogneš gnitju, izoravaj ga le ob suhem vremenu. Glavni čas žetve je tu. Najbolje je, da požanješ žito, ko je slama popolnoma porumenela in se zrnje ne da več raniti z nohtom. Ako pustimo žito popolnoma dozoreti, lahko mnogo zrnja izpade in se poižgubi. Posebno velja to za pšenico, še bolj pa za oves. Le za seme namenjeno žito naj popolnoma dozori že na stebalu. — Podorji strnišče takoj, da se zemlja ne osuši in ne izgubi svoje godnosti. Za zgodnjim krompirjem in žitom se seje činkvančin, ajda, repa itd. Sadi se pozni kapus in vrzote. Ob priliki, ko osipaš turšico, jo tudi pognoji z dušičnatim gnojilom, ako potrebno. V tem mesecu lahko seješ za zeleno krmo turšico ali kaj drugega.

Živinoreja: Pazi, da daješ živini le zdravo in nepokvarjeno zeleno krmo. Posebno skrb moraš posveliti v tem času, ko je vse polno dela, tudi vprežni živini. Nakrmi jo dobro in v redu vsaj zvečer in zjutraj, ako ni dovolj časa čez poldne. Ne pokladaj živini presvežega

in nevležanega sena. Še nepokipelo in nevležano seno more škodovati živini in povzročiti bolezni v prebavilih. Konjem ne krmi svežega ovsenega zrnja. Iz hleva čisti redno gnoj, ki ga dobro stlači in pokrij na gnojniku. Zatiraj nadležni mrčes. Perutnino pušči po odžetenem žitu na strnišče, da pobere izpadlo žitno zrnje in pride tako do močne in cene hrane.

Čebelarstvo: Tudi mesec junij ni bil nič kaj ugoden. Večen dež in nekaj neviht je hudo mrcvarilo našo čebelarje. Iz hribov poročajo, da je treba tam še vedno pitati. Oni čebelarji, ki bodo pa trčali, naj opravljajo ta posel takrat, ko je vsaj polovica satnikov pokrita. Prezgodaj trčan med je preveč voden, je manj vreden na trgu, in se rad skvari. Satnike jemlji iz panja, ko je že vse pripravljeno za trčanje, ker iz gorkih satnikov ti se med hitro izcedi. Iztrčane satnike pa moramo vtakniti zopet v medišče, da jih čebele izližejo in očistijo. Če je paša nehala, trčajmo le v zaprtem prostoru, drugače nas bodo čebele pri delu nadlegovale. — V hudi vročini je dobro panje nekoliko zasenčiti. Ker rabijo ob vročih dneh čebele mnogo vo-

de, dajmo jo jim na razpolago kje v bližini čebelnjaka. — Rojenje moramo preprečiti. Ponekod kažejo letos čebele silno nagnjenje k rojenju. Pozni roji pa niso priporočljivi, ker se le težko vzdržijo. — Kdor se šteje že med večje čebelarje, naj ne zabi priskrbeli si nekaj rezervnih matic v maličnicah. Sedaj je zadnji čas zato. — V nekaterih krajih je sedaj paša popolnoma prenehala. Kdor vozi na pašo, naj bo pri prevažanju previden. Posebno začetniki. Pri žrelu naj bodo zapahi dobro pritrtjeni, kakor tudi zadnja vratca v panju, drugače se ti more med vožnjo pripetiti kaj neprijetnega.

Kletarstvo: V kleti v tem mesecu ni posebnega dela. Pazite na hlad v kleti.

Vinogradništvo: Kdor je pravočasno žveplal in škropil, mu peronospora in oidium nista napravila škode. Škropljenje in žveplanje se mora nadaljevati, da obvarujemo vinograde nadaljne škode. Kdor je cepil v zeleno, naj ne zabi škropiti tudi cepičev, ki so peronospori bolj podvrženi, kakor stare trte. Nekateri cepijo v tem mesecu trte v oko. Način tega cepljenja trt se je v Brdih precej udomačil. Na ta način docepimo lahko tudi one divjake, ki se niso, cepljene v zeleno, prijele.

Sadjarstvo: V sadovnjaku je zatiranje škodljivcev najvažnejše delo v tem mesecu. Škodo nam delajo listne uši, gosenice, ličinke in nekatere glivice, zlasti rija. Listne uši zatiramo s tobačnim izvlečkom in s kvasijevimi trskami, gosenice in ličinke pa s svinčnim arzenijatom. Izmed gosenic je zdaj najbolj škodljiva takozvani pedic ali mera. Zlasti na črešnjah, kjer žre listje. Na črešnjah dela tudi škodo majhna, polžku

podobna ličinka od listne ose. Ta ličinka objeda črešnjevo listje, puščajoč vse žilice in spodnjo plast lista na miru. Objedeno listje postane kot tenčica prozorno. Od teh dveh škodljivcev napadene črešnje rodijo v prihodnjem letu slabo. Zato pokončujte pridno ta dva škodljivca. Proti obema je poškopiti črešnje z 1 odstotno raztopino svinčnega arzenijata v vodi. Če pa črešnja boluje tudi na riji, porabite mesto vode brozgo modre galice, tako, kakor jo rabite proti peronospori. Skrbimo prav dobro za črešnje, ki so nam dale v letošnjem letu krasnih dohodkov.

Vrtnarstvo: Na proste lehe presadi jesensko solato, jesensko endivijo, karfiol, brokol, kapus, sej pa nizki fižol za jesensko stročje, pozne kumare, radič, navadno repo in proli koncu meseca tudi motovilec. Da bo motovilec boljše kalil, pokrij z njim posejane lehe z vejcem, listjem, s slamo ali starimi vrečami. Paradižnike zakoliči in jih priveži ob kol ali pa napni žico in jih priveži ob isto. Preščipavaj paradižnikom pridno zakolne poganjke. Proli smodu škropi ponovno paradižnike z 2% raztopino modre galice in apna. Pobiraj skrbno zrelo seme razne zelenjave, označi vsako seme in hrani ga v suhem prostoru. Zrelo čebulo in česen izruj in spravi v suh in zračen prostor pod streho. Gre dice prekopaj in pognoji. Na jagodnih lehah prikrajšaj poganjke.

Travnništvo: Košnja travnikov je v polnem tiru. Vidi se, da živinorejci čim dalje bolj upoštevajo vrednost pravočasne košnje travnikov v svrhu dobave redilnega in tečnega sena. Žalibog da deževje hudo ovira košnjo in spravlanje sena.

Vprašanja in odgovori.

Št. 46. — Š. I. P. pri T. — Vi pišete: Imam brata, ki biva že 24 let v drugi občini. Sedaj se nahaja brat ponesrečen v bolnišnici. Oče mu je pritlikajoči delež že izročil. Prašam: Ali ima občina bivališča kakšno pravico, terjati od očeta odnos-

no od naše občine povračilo bolniških stroškov?

Odgovor: Ako ima Vaš brat premoženje, je v prvi vrsti on sam dolžan povrniti občini zanj pedplačane bolniške stroške. Ako pa je Vaš brat revež brez

premoženja, tedaj mora plačati tozadevne bolniške stroške ona občina, kjer je Vaš brat zadnjih pet let pred ponesrečbo nepretrgoma bival, ne da bi mogla v tem slučaju terjati povračila od rojsne občine oziroma od občine prejšnjega bivališča. Če je bil Vaš brat popolnoma odpravljen od hiše in nima po očetu nič več dobiti, nima občina bivališča pravice terjati tudi od očeta nikakega povračila. To so le glavne poteze postopanja pri povračevanju bolniških stroškov. Za popolnoma izčrpen odgovor bi morali imei tudi mi popolnoma izčrpane podatke.

Št. 47. — F. M. S. — Vi prašate: Kedaj bodo izplačane vloge pri bivši avstrijski poštni hranilnici?

Odgovor: Tozadevne priprave so po uradnih pojasnilih v teku. A kedaj se končno prepisejo vloge bivše avstrijske poštno hranilnice na italijansko poštno hranilnico, ni še določeno. Pravijo, da v kratkem. Torej potrpite. Naš list bo o tem pravočasno poročal.

Št. 48. — J. F. K. — Vi prašate: Ali in pod katerimi pogoji je dovoljen uvoz sira iz Italije v Jugoslavijo in Nemško Avstrijo?

Odgovor: V Jugoslavijo kakor tudi v Nemško Avstrijo je uvoz sira dovoljen, toda proti plačilu tozadevne carine, ki znaša

a) za fini sir (grano, strachino, gorgonzola itd.) in za druge specialitete v siru, 100 zlatih dinarjev za 100 kg sira v Jugoslavijo, 30 zlatih kron za 100 kg sira v Nemško Avstrijo;

b) za navadni sir, kakor bo najbrže tudi Vaš, pa 40 zlatih dinarjev za 100 kg sira v Jugoslavijo, 20 zlatih kron za 100 kg sira v Nemško Avstrijo.

Koliko papirnatih lir je 1 zlati dinar in 1 zlata krona, izveste iz časopisov odnosno pri Vaši Okrajni posojilnici. Vrednost zlatega denarja se menja od dneva do dneva, zato je najbolj priporočljivo, ako se o tem sproti, kakor se pokaže potreba, informirate.

Št. 49. — P. F. Š. — Na Vaše vprašanje glede na dobavo bergamoških ovc imate odgovor že v 6. številki »Gospo-

darskega vestnika« na str. 123 vprašanje št. 42. Le kdor priloži znamko dobi odgovor tudi pismeno.

Št. 50. — N. A. R. — Vi pišete: Imam več tri- in štiriletnih breskev, ki so pognale do druge polovice maja nad 70 cm dolge mladice, na kar sem jih pinciral na 7 dobro razvitih listov. Sedaj so vse pincirane mladice pognale po 2 do 3 poganjke, ki so dosegli dolžino že do 40 cm. Kaj naj naredim? Ali jih pincirati v drugič, ali naj počakam še? Skoro vsa drevesa imajo sad.

Odgovor: Ko dosežejo mladice 50 cm dolžine jih zopet za 1/3 do 1/2 skrajšajte. Iz teh mladice bodo zopet pognale nove mladice in takrat jih skrajšajte tretjič. Takrat pa tako-le: Če bodo mladice pognale zopet več poganjkov, odrežite mladico fik nad spodnjim poganjkom. Na ta način odpadejo vsi zgornji poganjki, a ostane samo eden in sicer spodnji. Tudi ta poganjek skrajšamo in sicer pustimo na njem le par oči. Celokupna dolžina mladice, ki bo na ta način trikrat pincirana, ne bo večja od 35 do 40 cm. — U.

Št. 51. — N. A. R. — Vi prašate: Ali je potrebno pincirati štiriletno češplje?

Odgovor: Ne. — U.

Št. 52. — R. F. L. — Vi pišete: Kupil sem potrjenega bika za pleme. Pravijo, da je velik davek naložen na bike. Eni pravijo 700 lir na leto, drugi pravijo pa 10 lir od vsake krave. — Pojasnite mi tudi, ali se moram pod kaznijo ravnati po novem zakonu, ali bi lahko delal, kakor je bilo do zdaj. In če bi moral delati po novem zakonu, kolikokrat se mora puščati za 25 lir.

Odgovor: Na bike ne obstoja nikak državni davek. Pravico imajo le občine uvajati davščino na bike. Nam ni znano, ali in v kateri višini je uvedla Vaša občina občinsko davščino na živino (na vole, bike, krave itd.). Poprašajte na županstvu, kjer Vam edino morejo dati točen odgovor. Na vsak način pa ta davščina, če bi bila tudi uvedena, ne znaša za bika 700 lir. Kvečjemu kakih 30 do 40 lir na glavo. Ako je bik potrjen, ga smeste spuščati. Morate pa zahtevati

za skočnino najmanj 25 lir za skok. Če se krava ne vbreji prvič, morate bika spustili še drugič, tretjič in četrtič za ta znesek, a v teku štirih mesecev. Po tem kravo lahko zavrnete. — Ravnati se morate v vsem po novem zakonu o

spuščevalnicah bikov. Ako Vas zalotijo, da se novih predpisov ne držite, boste kaznovani z globo od 500 do 2000 lir. — Natančnejše podatke o vsem tem dobite v drugi številki letošnjega Gospodarskega vestnika. — Gč.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom navedene kmetijske potrebščine se dobijo zajamčeno prisilne pri Kmetijskem društvu v Gorici, Via Caducci 6, drugo dvorišče in pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu, Via Torre bianca 19.

Superfosfat. — Trg počiva, ker se to gnojilo sedaj ne rabi. Pričakuje se, da bodo v kratkem znane cene za letošnjo dobavljanje. Predvideno ostanejo cene skoro enake kakor so bile sproti mladi.

Čilski soliter. — Tudi raba tega gnojila je pri koncu za letos. Popraševanje je prav pičlo.

Tomaževa žlindra. — Sklepajo se dobavne pogodbe za avgust—september. Popraševanje po blagu ni prav živahno, ker je cena v italijanskih lirah visoka. Tomaževa žlindra ni domač pridelek. Uvaža se iz Porenja. Cene na tamkajšnjih trgih so visoke. Vendar je za travnike žlindra potrebna. Za to se tudi precej naših ljudi oglašajo in naroča blago.

Zveplenokisli amonjak. — Trg postaja bolj živahen. Popraševanja za jesensko dobavo se množijo. Cene pa niso še določene.

Apneni dušik. — Vse pri starem. Tudi tukaj niso še znane cene za bodoče dobavljanje.

Kalijeva sol. — Cena se je za jesensko dobavo nekoliko zvišala. Vzrok: padanje lire. Blago je tujeja izvora.

Modra galica. — Zahteva se je znižala. Vsečina vinogradnikov ima dovolj blaga na razpolago. Cene, ki so se prejšnji mesec dvigale, so se sedaj ustalile.

Orehove tropine. — Vsled možnosti zelenega krmiljenja se je raba tropin nekoliko zmanj-

šala, a ne popolnoma opustila. Priporočati je, da vsak napreden živinorejec rabi tudi tropine za kmljenje. Tudi živinozdravniki priporočajo tropine in, kako se čuje, z dobrim uspehom.

Seni. — Cene novemu senu na trgu v Gorici povprečno 40 lir za 100 kg. Neprestano deževje povzroča, da se košnja in spravlanje sena ne moreta pravočasno in v redu vršiti. Dež tudi mnogo sena pokvari. Na notranjih trgih države so cene senu 55 do 70 lir za 100 kg, v Vidmu 40 do 45.

Vino. — Zaloge niso še izčrpane. Cena se drži. Tudi popraševanje bolj živahno. Vesti, da se pričakuje letos slaba vinska letina, so bile preuranjene. Novejši podatki v tem oziru so bolj ugodni.

Svilodi. — Trg je živahen. Cene zadovoljive, od 28 do 32 lir za kg. Sortirano, lepo prebrano blago dobi lažje odjemalcev in ima vedno za 3 do 4 lire boljšo ceno. Naši ljudje, posebno novinci v svilogojstvu, bi morali bolj paziti, da prinesejo na trg čedno blago, ki se lepo predstavi. Saj vidite sami, kako se plačuje na trgu blago. Kdor ima lepo prebrane svilode, jih hitro odda in dražje, umazano in zapackano blago pa se odriava.

Živina. — Še vedno ima živina primeroma nizko ceno. Pomanjkanje sena je še občutno.

Vosek. — Blaga malo. Slovenska čebelarstva zadruha prevzema vosek in ga plačuje do 20 lir za kg po kakovosti.

Med. — Blaga ni preveč. Nekateri silijo svoje pičle zaloge na trg za vsako ceno. Cena krog 10 lir za kg ni pretirana.

Gospodarski drobiž.

Podaljšan rok. — S kr. ukaznim zakonom z dne 16. maja 1926 št. 895 (U. L. 129) je rok za vlaganje prijav glede ureditve občinskih užilkov oziroma razdelitve skupnih zemljišč podaljšan za eno leto, to je do 6. junija 1927. S tem podaljšanjem je prav ustrezno našim prizadehim ljudem. Svetujemo pa zamudnikom, da naj ne čakajo na prijavo do zadnjega dneva, temveč naj pravilno izrabijo podaljšan rok.

Smrt vrabcem. — V krajih, kjer so žitni nasadi, je na podlagi posebnega kr. ukaznega zakona dovoljeno pobijati in loviti vrabce do 14. avgusta 1926. Rabiti se smejo pastji in sredstva, dopuščena v zakonu, prepovedana pa je raba strelnega orožja. (Kr. odlok, 20. maja 1926, št. 854. U. L. 125).

Kmetijski pouk. — Država prihaja vedno bolj do prepričanja, da mora poglobiti svoje kmetijsko udejstvovanje,

ako hoče dvigniti splošno gospodarstvo. V to svrhu ustanavlja razne propagandne urade. V zadnjem času je poklicala v življenje posebno poslovalnico, ki se bo pečala s kmetijsko propagando v armadi in ki bo posvečala posebno skrb tudi uporabljaju razstrelilnih snovi v kmetištvu za lažje in ceno obdelovanje zemlje.

Čebelarstva razstava v Dubrovniku (Jugoslavija). — Udruženje jugoslovanskih čebelarjev priredi v avgustu 1926 svoj kongres v Dubrovniku v Dalmaciji. Ob tej priliki se otvori tudi velika čebelarstva razstava.

Prazne bajke. — V zadnjem času so nekateri razširjali vest, da se more potom posebnega umetnega gnojila doseči na travnikih in deteljščih čudovit uspeh. Goveja živina, ki bi dobivala krmno s takih travnikov, bi bila zavarovana proti slinovki in parkljevki, že okužena, bi takoj ozdravila. Ako bi bilo to res, bi lahko govorili o čudežnem pojavu. Toda strokovnjaki, ki so vsò stvar opazovali in preizkusili, so nasprotnega mnenja. Odločno svarijo pred nakupom umetnih gnojil, ki bi jih kdo ponujal v to svrhu. Vsak tak slepar naj se naznani oblastvu.

NOVE KNJIGE.

Zel in plevel. Slovar naravnega zdravilstva. Sestavil F. Magister. 1926. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Ta knjiga je nekak kaži-pot za naše največje bogastvo, ki ga imamo, za naše ljubo zdravje. Posebno v bolj oddaljenih krajih, kjer ni navadno pri roki zdravnika, se bo mogla ta knjiga za prvo pomoč dobro obnesti. Prav priročno je v knjigi to, da najdeš v abecednem redu navedeno pod raznimi besedami vodnicami vse, kar potrebuješ, da si ohraniš ali popraviš pokvarjeno zdravje. Knjiga bi lahko z vso pravico nosila tudi napis: »Domači zdravnik«. Knjiga je plod bogatih in mnogoletnih izkušenj pisatelja. Štiri so v prvi vrsti sredstva, ki jih pisatelj priporoča: čaj domačih rastlin, voda, prst, in zmernost v življenju. Knjiga nam prav poljudno pove, kedar in kako uporabljajo mnogokrat tudi v modernem zdravilstvu naše domače zdravilne rastline, kar je itak že dovolj znano. Samo, da jih moraš z zlatom odkupiti, kedar jih iščeš v lekarni. V knjigi dobiš naštetete vse grmiče in rože, ki imajo čudežno zdravilno moč, da jih lahko sam nabereš in pripraviš. Pisatelj porabi vsako priliko, da daje

Poučni kmetijski izlet. — V nedeljo, dne 30. maja t. l. je priredila kmetijsko-nadaljevalna šola Bilje-Gradišče poučni izlet pod vodstvom učitelja g. Koglota, v Furlanijo. Izlet se je vršil s kolesi. Izletnikov je bilo 42, samih kmečkih fantov in mlajših gospodarjev. Izleta sta se udeležila tudi dr. Tonizzo in dr. Vallig, voditelja kmetijskega urada v Gorici, ter dr. Trošt, predsednik Slovenskega kmetijskega društva v Gorici. — Izletniki so si ogledali razne uzorne gospodarske naprave. Posebno pažnjo so posvetili veleposestvu g. dr. Cosola v Foljanu, kjer so videli marsikatero umno napravo, kar jim bo le v korist. — Cel izlet se je izvršil v najlepšem redu in v splošno zadovoljnost vseh. — Želeti bi bilo, da bi se taki poučni izleti redno vršili. Velikega vzgojnega pomena jim ni odrekati.

Pridelek svilodov v Italiji je znašal leta 1925 okrog 48,242.165 kg; povprečno je dala ena onča semena krog 50.99 kg semena. Leta 1924 se je pridelalo 56,984.845 kg svilodov, povprečno na ončo 59.90 kg. Letos tudi ne bo pridelek prvovrsten.

bralcu pametne nasvete o zmernosti, o alkoholu, nikotinu, kofeinu, o zdravilni moči čistega zraka in solnca. Mislimo, da ne rečemo preveč, ako trdimo, da bo v vsakem kraju, kjer bo le eden kupil to knjigo, seglo še sto drugih rok po njej. — Knjiga je sestavljena v preudarnem, ne prenapetem in zmernem duhu. Seveda pa si bo vsakdo v resnejših slučajih bolezni poiskal kljub nasvetom, ki jih dobi v knjigi, takoj zdravniške pomoči. — Knjiga je obširna, 300 strani, stane broširana 60 vezana pa 75 dinarjev. — V Gorici jo prodaja Narodna knjigarna.

LISTNICA UPRAVE. — Kljub ponovnim opominom niso še nekateri poravnali naročnine za tekoče leto. Da nam prihranijo zamudo časovne stroške in druge sitnosti, naj vsi zamudniki izvršijo svojo dolžnost. Poštne položnice smo poslali vsem že s prvo letošnjo številko. Znesek 10 lir za list, kakor je Gospodarski vestnik pač ni mnogo. — Omenjamo, da kdor želi od nas kakšno pismo pojasnilo, naj priloži znamko 60 stotink za odgovor.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrni se na staro tvrdko

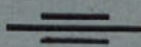
Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
fornirane ali iz različnega lesa, od najpreprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.

Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslojje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih 4%₀. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru najugodnejše. Sprejema vloge na **tekoči račun**.

Daje svoim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim odvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/I.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%₀.

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne calice. Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18. Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh

M.U. dr. Lojz Kraigher

z remškimi zobozdravniškimi izpitni za zobozdravniška in zobotehniška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

Starodavna tovarna tehtnic, utež in mer

GIUSEPPE FLORENZ & Co v Trstu Via Gius. Vidali 9, Tel. 13-64

z bogato izbero utež in mer tu-in inozemskih

pravilno žigosanih (cementiranih) tehtnic.

Sprejemajo se popravila vsakovrstnih tehtnic po zmernih cenah.

Tekom popraviljanja posodimo druge tehtnice popolnoma **brezplačno.**

SOL ZA ŽIVINO

dobite pri tobakarnarju Marcu v Gorici Via Seminari od 100 kg naprej.